

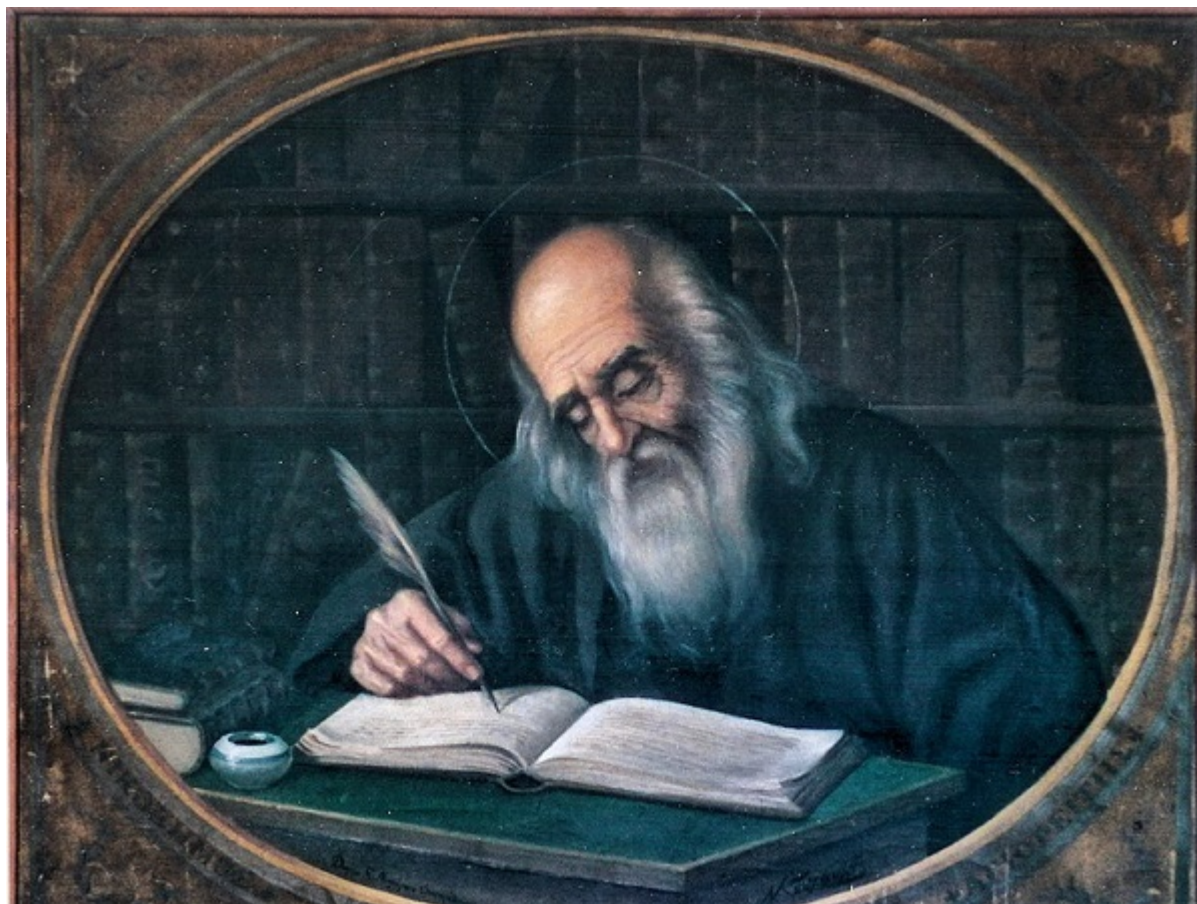
Τα σημαντικότερα έργα του Αγ. Νικοδήμου που μεταφράστηκαν στη ρουμανική (Πρωτοπρ. Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=168215>]

4. Το «Πηδάλιον» μεταφράστηκε στη ρουμανική από το λόγιο μητροπολίτη Μολδαβίας Veniamin Costache και τυπώθηκε στο τυπογραφείο της Μονής Νεάμτς το έτος 1842. Μιλώντας για τη μετάφραση αυτή του Πηδαλίου, ο μητροπολίτης Andrei Saguna λέει: «Τη στιγμή της δημοσίευσής της, η μετάφραση αυτή ήταν αρκετά χρήσιμη και χρησιμοποιήθηκε αρκετό καιρό ως εγχειρίδιο διδασκαλίας των ιερών κανόνων για τους κληρικούς και θεολόγους. Σήμερα όμως το βιβλίο αυτό βρίσκεται δύσκολα, αλλά και δύσκολα χρησιμοποιείται επειδή τυπώθηκε με κυριλλικό αλφάβητο»[12]. Αργότερα, ο μητροπολίτης Andrei Saguna τύπωσε ένα προσωπικό έργο, το οποίο στην πραγματικότητα αποτελεί επεξεργασία της ρουμανικής μεταφράσεως του «Πηδαλίου». Το έργο τυπώθηκε στο Σιμπίου το έτος 1871 με τον τίτλο “Enchiridion, adica, Manual de canoane cu comentarii” (Έγχειρίδιον, δηλαδή, Βιβλίων κανόνων με υπομνήματα). Ορισμένοι παρουσιάζουν το «Εγχειρίδιον» του Saguna σαν μία καινούρια μετάφραση του «Πηδαλίου», την οποία εκπόνησε ο μεγάλος μητροπολίτης[13]. Κατά βάθος το «Εγχειρίδιον» του Saguna αποτελεί ένα είδος συντόμευσης της ρουμανικής μετάφρασης του «Πηδαλίου», που πραγματοποίησε ο μητροπολίτης Veniamin Costache, και περιλαμβάνει το κείμενο των κανόνων του «Πηδαλίου». Ο Saguna τύπωσε μονάχα το βιβλίο με λατινικά γράμματα και χρησιμοποίησε τη γλώσσα και την ορθογραφία του καιρού του, ενώ και τα υπομνήματα (οι ερμηνείες των κανόνων) είναι πολύ πιο περιορισμένα. Έχοντας υπόψη μας το εξαιρετικά πλούσιο και συγχρόνως ποικίλο υλικό που περιλαμβάνει το «Πηδάλιο», μπορούμε να καταλάβουμε πόση μεγάλη σημασία είχε το έργο αυτό του αγίου Νικοδήμου για τη Ρουμανική Εκκλησία.

5. Το δεύτερο βιβλίο, σημαντικό ιδίως για τους ιερείς—πνευματικούς είναι το «Εξομολογητάριον» (Exomologhitation sau Carte foarte folositoare de suflet). Το έτος 1827 έχουμε την τρίτη ρουμανική έκδοση του έργου αυτού, ενώ το 1898 βλέπει το φως της δημοσιότητας η πέμπτη έκδοση. Αργότερα, το έργο τυπώθηκε σε περισσότερες εκδόσεις, φθάνοντας το ύψος των 20. Από έκδοση σε έκδοση σημειώνεται μία πραγματική πρόοδος ως προς τις ελληνικές εκδόσεις, όσον αφορά στη συστηματοποίηση και την απόδοση του υλικού. Μολονότι πρόκειται για παλαιό βιβλίο, τυπωμένο πριν από πολύ καιρό, παρ' όλα αυτά, το βιβλίο περιέχει υλικό, συμβουλές και πληροφορίες πολύ χρήσιμες για τους ιερείς - πνευματικούς ως προς την επιτυχή τέλεση του ιερού μυστηρίου της Εξομολόγησης.

6. Άλλη μετάφραση από τα έργα του αγίου Νικοδήμου είναι η γνωστή με το όνομα «Απάνθισμα», που τυπώθηκε στο μοναστήρι Νεάμτζ, το έτος 1827. Το βιβλίο αποτελεί μετάφραση από το «Ευχολόγιον» (Κωνσταντινούπολη, 1799). Αλλά, όπως δείξαμε σε άλλο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, το βιβλίο αυτό πρέπει να ταυτιστεί με το ελληνικό πρωτότυπο, «Επιτομή εκ των προφητανακτο - δαυιδικών ψαλμών. Απάνθισμα διαφόρων κατανοκτικών ευχών». Ο μεταφραστής του βιβλίου έμεινε άγνωστος. Γνωρίζουμε μονάχα το όνομα του τυπογράφου, δηλαδή του Γερόντιου του ιερομονάχου. Και το βιβλίο αυτό τυπώθηκε με την ευλογία του μητροπολίτου Μολδαβίας Veniamin Costache, κατά την ηγεμονία του Ioan

Alexandra Sturdza.

7. Μεταξύ των ετών 1904 και 1906 βλέπει το φως της δημοσιότητας στο Βουκουρέστι και σε τρεις τόμους το έργο “Talcuiri la cele 14 epistole ale stavitului Apostol Pavel” —Ερμηνεία εις τας 14 επιστολάς του αγίου Αποστόλου Παύλου, μεταφρασμένο από το μητροπολίτη Veniamin Costache.

8. Με τις Ρουμανικές χώρες σχετίζεται και το αξιόλογο έργο του αγίου Νικοδήμου με τον τίτλο “Carte de mult folos sufletesc despre necontenita impartasire cu Preacuratele taine ale lui Hristos”, γραμμένο από το Μοναχό Νεόφυτο Καυσοκαλυβίτη στην πόλη Brasov της Τρανσυλβανίας, αλλά αποδιδόμενο για μεγάλο χρονικό διάστημα στο συγγραφέα μας. Το έργο του Νεόφυτου έμεινε σε χειρόγραφο στη Βιβλιοθήκη της Ρουμανικής Ακαδημίας μέχρι πρόσφατα που δημοσιεύτηκε, λύνοντας έτσι συγχρόνως και τις εσφαλμένες απόψεις περί της πατρότητας του έργου αυτού[14].

9. Δεν μπορούμε να κλείσουμε την παρουσίαση των έργων του αγίου Νικοδήμου που κυκλοφόρησαν στην Ορθόδοξη Εκκλησία των Ρουμανικών Χωρών χωρίς να κάνουμε μνεία και του σημαντικού ρόλου που έπαιζε στη ζωή και στη ρουμανική ορθόδοξη πνευματικότητα η «Φιλοκαλία», έργο στο οποίο ο συγγραφέας μας είχε μεγάλη συμβολή. Όπως είναι γνωστό, αυτός είναι εκείνος που έδωσε στα ελληνικά την τελική μορφή αυτού του εκτεταμένου και ανεκτίμητου έργου της ορθόδοξης πνευματικότητας. Η δεύτερη ελληνική έκδοση του αγίου Νικοδήμου χρησιμοποιήθηκε από τον π. Δημήτριο Στανιλοάε για ρουμανική μετάφραση της «Φιλοκαλίας», η οποία έφθασε σήμερα στο δωδέκατο τόμο.

Εκτός από τις μεταφράσεις, που μέχρι εδώ εκθέσαμε αξίζει να μνημονεύσουμε το γεγονός ότι υπάρχουν και άλλα έργα του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου που κυκλοφόρησαν στα ρουμανικά εδάφη, αλλά σε πρωτότυπο ελληνικό κείμενο, χωρίς δηλαδή να μεταφραστούν. Αυτά βρίσκονται σε διάφορες βιβλιοθήκες της χώρας, ιδίως στη Βιβλιοθήκη της Ρουμανικής Ακαδημίας, περιμένοντας να χρησιμοποιηθούν σε διάφορες εργασίες. Μεγάλο μέρος των έργων αυτών περιέχουν ύλη από τον τομέα της υμνογραφίας.

Από την απαρίθμηση αυτή των έργων του αγίου Νικοδήμου, που είδαν το φως της δημοσιότητας και κυκλοφόρησαν στο ρουμανικό έδαφος, διαπιστώνουμε ότι το κυριότερο έργο, δηλαδή εκείνο που αναφέρεται στην ορθόδοξη πνευματικότητα («Φιλοκαλία», «Περί της φυλακής των πέντε αισθήσεων» «Αόρατος Πόλεμος» και «Χρηστοθήθεια»), καθώς και εκείνα που αφορούσαν στην πρακτική πλευρά της εκκλησιαστικής ζωής («Πηδάλιον», «Εξομολογητάριον») έχαιραν μεγάλης εκτιμήσεως και αποτέλεσαν ανεκτίμητη πηγή για την αύξηση της ευλάβειας και τη

βελτίωση του ορθόδοξου χριστιανικού βιώματος κατά τις αληθινές ηθικές αρχές που κηρύττει η Ορθόδοξη Εκκλησία.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι, εκτός από τις παραπάνω μεταφράσεις, μεγάλο μέρος των έργων του αγίου Νικοδήμου κυκλοφόρησε στα ελληνικά, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη και το γεγονός ότι παλαιότερα οι γνώστες της ελληνικής γλώσσας, που μπορούσαν δηλαδή να διαβάζουν στο πρωτότυπο τα έργα αυτά, ήσαν πολλοί περισσότεροι στη Ρουμανία.

Συμπεραίνοντας, μπορούμε να ισχυρισθούμε, ότι, με τα έργα και τη θεολογική του σκέψη, ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης αποτέλεσε ζωντανή παρουσία στη ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας των Ρουμανικών Χωρών, συμβάλλοντας στην πνευματική πρόοδο του ηθικού και θρησκευτικού βιώματος αυτού του τμήματος της Οικουμενικής Ορθοδοξίας. Η συμβολή αυτή εγγράφεται στη γραμμή της αμοιβαίας ανταλλαγής μεγάλων ιδεών και αξιών, που συνέδεσαν πάντοτε τις αδελφές Ορθόδοξες Εκκλησίες μεταξύ τους.

12. Βλ. σ.σ. 82 - 83, σημ. 66, της παρούσης εργασίας.

13. Βλ. σ. 83, σημ. 67 και 68 της παρούσης εργασίας.

14. Βλ. και σ.σ. 194 - 195 και τις αντίστοιχες υποσημειώσεις της παρούσης εργασίας.

Πηγή: Πρωτοπρ. Κωνσταντίνου Καραϊσαρίδη, Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης και Λειτουργικό του έργο, σελ 281-293, 1η έκδοση Δεκέμβριος 1998, Εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα.